

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2023-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	11-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	25-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Bergen		
Flowkode:	203 BACH301 1 OBE 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	360
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	11597
----------------------	-------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	61
Andre medlemmer i gruppen:	269, 531

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Trygg tilknytning med de yngste barna i barnehagen

Secure attachment with the youngest children in kindergarten

Kandidatnummer: 531, 269 & 360

BACH301

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Solveig M. Borgund

Innleveringsdato: 25.05.2023

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Denne bacheloroppgaven er gjennomført våren 2023 ved Høgskulen på Vestlandet. Etersom vi nærmer oss slutten på 3 år på barnehagelærerstudiet, takker vi med dette for oss. Vi har tilegnet oss mye kunnskap og erfaringer gjennom disse tre årene ved høgskolen som vi vil ta med oss videre når vi nå skal ut i arbeidslivet. På bakgrunn av det har vi valgt et tema for denne bacheloroppgaven som interesserer oss og som vi ønsker mer kunnskap om.

Vi ønsker å benytte anledningen til å takke våre informanter som stilte opp i intervjuene. Det har vært lærerikt og spennende å få et innblikk i våre informanters kompetanse og erfaringer rundt temaet trygg tilknytning. De har bidratt med verdifull kunnskap som vi har fått nytte av i forskningsoppgaven vår.

Uten støtte fra veileder, ville denne oppgaven vært svært krevende og utfordrende. Vi ønsker å takke for all god støtte, kompetanse og veiledning vi har fått fra vår veileder, Solveig Marie Borgund, gjennom denne prosessen. Tusen takk!

Vi vil også benytte anledningen til å takke familie, lærere, praksisveiledere og venner med støtten de har vist gjennom disse tre årene. Familie og venner har bidratt til økt motivasjon gjennom studietiden. Lærere har gitt oss god kunnskap og praksisveiledere har veiledet oss gjennom ulike situasjoner som til sammen har bidratt til at vi nå føler oss klar for det vi har i vente som snart ferdig utdannet barnehagelærere.

Bergen, 24. Mai. 2023

Kandidatnummer: 531, 269, 360

Sammendrag

I bacheloroppgaven vår har vi valgt og fokuserer på trygg tilknytning til de yngste barna i barnehagen. Følgende problemstilling ble valgt: «Hvordan arbeide med trygg tilknytning med de yngste barna i barnehager?».

For å få svar på problemstillingen vår, har vi valgt å benytte oss av aktuell teori, tidligere forskning og den kvalitative forskningsmetoden intervju. Vi intervjuet fem informanter som arbeider i to ulike barnehager med ulik faglig bakgrunn. Informantene består av to pedagogiske ledere, to barnehagelærere og en barne-og-ungdomsarbeider. Etter å ha sett på teorien, innsamlet data og drøftet dette, har vi kommet frem til en konklusjon om hvordan man kan arbeide med trygg tilknytning til de yngste barna i barnehagen, og hvor informantene legger fokuset sitt i arbeidet mot trygg tilknytning hos de yngste barna i barnehagen.

Abstract

In our bachelor thesis we have chosen to focus on secure attachment with the youngest children in kindergarten. The following research question was chosen: «How to work with secure attachment to the youngest children in kindergarten?».

In order to answer our research question, we have chosen to make use of current theory, previous research and the qualitative research method interview. We interviewed five informants who worked in two different kindergartens, all with different professional backgrounds. The informants consist of early childhood educators: two educational supervisors and three assistants. After looking at the theory, the collected empirical data and discussed this, we came up with a conclusion about how the two kindergartens work towards secure attachment for the youngest children in kindergarten.

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	3
ABSTRACT	4
1.0 INNLEDNING	1
1.1 VALG AV TEMA.....	1
1.2 FORMÅL OG PROBLEMSTILLING	1
1.3 OPPGAVENS OPPBYGNING:.....	2
2.0 BAKGRUNN OG TIDLIGERE FORSKNING	2
2.1 <i>Bakgrunn og kontekst</i>	2
2.2 <i>Tidligere forskning</i>	3
3.0 TEORI	6
3.1 BEGREPSAVKLARING	6
3.2 TEORI OM LEDELSE OG ORGANISASJON	7
3.2.1 <i>Teamledelse</i>	7
3.2.2 <i>Barnehagen som organisasjon</i>	8
3.2.2.1 <i>Organisasjonskultur</i>	8
3.2.2.2 <i>Omgivelsesperspektivet</i>	8
3.3 TEORI OM TRYGG TILKNYTNING	9
3.3.1 <i>Trygghetssirkelen</i>	10
3.3.2 <i>Tilknytningsperson</i>	13
3.3.5 <i>Tilvenning</i>	14
3.3.6 <i>Foreldresamarbeid</i>	15
4.0 METODE	16
4.1 KVALITATIV METODE	16
4.2 VALG AV INFORMANTER.....	17
<i>Tabell 1: oversikt over deltagende barnehager og informanter</i>	17
4.3 GJENNOMFØRING AV INTERVJUENE	18
4.4 ANALYSE AV DATAMATERIALE	18

4.4 METODISKE UTFORDRINGER	19
4.5 ETISKE HENSYN	19
5.0 PRESENTASJON AV EMPIRI	20
5.1 PERSPEKTIVER PÅ TILKNYTNING	20
5.2 ORGANISERING OG LEDELSE FOR TRYGG TILKNYTNING	22
6.0 DRØFTING	25
6.1 PERSPEKTIVER PÅ TILKNYTNING	25
6.2 ORGANISERING OG LEDELSE FOR TRYGG TILKNYTNING	29
6.3 BEMERKNING/VEIEN VIDERE	32
7.0 AVSLUTNING	33
LITTERATURLISTE	34
VEDLEGG:	37
VEDLEGG 1: INTERVJUGUIDE.....	37
VEDLEGG 2: INFORMASJONSSKRIV	39

1.0 Innledning

I denne bacheloroppgaven tar vi for oss temaet trygg tilknytning til de yngste barna i barnehagen. Temaet trygg tilknytning hos de yngste barna i barnehagen har blitt mer aktuelt den siste tiden, ettersom barn begynner i en mye tidligere alder enn hva som var vanlig før i tiden. I 2022 viser statistikken at 87,7% av barna som er 1-2 år går i barnehagen (Statistisk sentralbyrå, 2023). De yngste barna har et genuint behov for omsorg og nærhet i de fleste situasjonene som oppstår i løpet av en barnehagedag, derfor er dette temaet viktig å ha fokus på i nåtidens barnehager.

For å utdype problemstillingen har vi laget tre forskningsspørsmål. Spørsmål 1 og 2 danner grunnlag for analysen av datamaterialet og skal utforskes gjennom teori om trygg tilknytning og barnehagen som organisasjon, mens spørsmål 3 skal besvares gjennom drøftingen i bakgrunn av spørsmål 1 og 2. Sammen skal arbeidet med de tre forskningsspørsmålene være med å besvare oppgavens hovedproblemstilling.

Forskningsspørsmålene som blir tatt opp er:

1. Hvilke perspektiver har de ansatte i barnehager på temaet trygg tilknytning?
2. Hvordan jobber de ansatte for å sikre trygg tilknytning i barnehagen?
3. Illustrerer den innsamlede dataen hva trygg tilknytning er i tråd med tidligere forskning og teori?

1.1 Valg av tema

Temaet vi valgte å skrive om i denne oppgaven er trygg tilknytning hos de yngste barna i barnehagen. Vi valgte dette temaet ettersom vi ønsket å fordype oss i noe som vil bli veldig relevant og interessant for oss som kommende barnehagelærere. Gjennom denne oppgaven ønsker vi å tilegne oss kunnskap om hvordan vi som fremtidige barnehagelærere kan arbeide med trygg tilknytning med de yngste barna i barnehagen.

1.2 Formål og problemstilling

Problemstillingen vi har valgt er «Hvordan arbeide med trygg tilknytning med de yngste barna i barnehager?». Formålet med denne oppgaven er å øke egen kompetanse innenfor temaet, da vi mener det legger til grunn for en god barnehagehverdag og relasjon til barna. For at barna skal

knytte gode relasjoner til oss som fremtidige barnehagelærere, vil det være viktig med kunnskap om trygg tilknytning, og å forstå barnet innenfra.

1.3 Oppgavens oppbygning:

Oppgavens første del er en introduksjon til oppgaven. Her begrunner vi valg av tema og presenterer problemstillingen vår. Det vil være 6 deler i oppgaven, hvor vi starter med å presentere tidligere forskning, etterfulgt av teori som er aktuell for problemstillingen.

Deretter fremlegger vi en begrunnelse og forklaring for valg av metode vi har tatt i bruk, og en redegjørelse av selve intervjuprosessen. Videre presenterer vi resultater og drøfting. I drøftingsdelen trekker vi trådene mellom tidligere forskning, teoridelen og intervjudelen, samtidig som vi kommer med egne tanker om problemstillingen. Avslutningsvis vil vi trekke frem de viktigste funnene fra vår innsamlede data i henhold til teori og tidligere forskning.

2.0 Bakgrunn og tidligere forskning

I denne delen av oppgaven vil vi ta for oss bakgrunn, kontekst og tidligere forskning som er relevant for bacheloroppgaven.

2.1 Bakgrunn og kontekst

For at barn skal trives i barnehagen er det viktig med en god start. I norske barnehager har man ulike måter å gjennomføre tilvenningsperioden på. Gjennom en undersøkelse fra 2017, hvor alle landets barnehager ble invitert til å delta, kom det fram at nesten alle barnehagene inviterer foreldre og barn på besøk i forkant av oppstart, og at nesten alle har foreldresamtaler i forbindelse med tilvenningen. Det kom fram at norske barnehager har et variert syn på hva som er god tilvenning og hvilke behov som skal vektlegges når små barn begynner i barnehagen (Drugli, 2017a, s.133).

Rammeplan for barnehager spesifiserer under barnehagens verdigrunnlag at «Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 nr. 1. Dette er et overordnet prinsipp som gjelder for all barnehagevirksomhet» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 8). Under kap 3. blir det også vektlagt at

«personalet skal legge til rette for at barna kan knytte seg til personalet og til hverandre» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 20). Dessuten er det nedfelt i barnehageloven kap 2. at barnets beste skal bli tatt hensyn til.

Barnehageloven (2020, § 3) uttrykker: «I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et grunnleggende hensyn».

Barnehageloven kap. 8 handler om psykososialt barnehagemiljø. Barnehageloven (2020, § 42) uttrykker: «Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det». Det står i rammeplan for barnehagen at barnehagen er en lærende organisasjon der hele personalet skal reflektere rundt faglige og etiske problemstillinger, oppdatere seg og være tydelige rollemodeller. De skal ivareta relasjoner mellom barna i grupper, mellom barn og personalet og mellom personalet og foreldre (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.15). Dette er sentralt da alle barn trenger trygghet i barnehagen, og da er det nødvendig at personalet kan møte barna etter deres behov ettersom den omsorgen personalet gir skaper trygghet. Rammeplan for barnehager spesifiserer óg at det er viktig at de ansatte i barnehager legger til rette for at barna kan knytte seg til personalet og til hverandre, og sørge for en opplevelse av trygghet, tilhørighet og trivsel (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.19).

2.2 Tidligere forskning

«Forskning har dokumentert at det er en sammenheng mellom kvaliteten på samarbeidet mellom personalet og foreldre og hvorvidt barnet finner seg godt til rette i barnehagen» (Clarke-Steward og Allhusen, 2005; Shpancer, 2002 referert i Drugli, 2017a, s.104). Det er barnehagen som har ansvar for å etablere et godt samarbeid mellom barnehagen og hjemmet. Den profesjonelle aktøren i samarbeidet er personalet, og det er da barnehagens ansvar å etablere en gjensidig samarbeidsrelasjon med foreldrene. Forholdet mellom barn og personal blir bedre ved at det er en god og positiv kontakt mellom barnets foresatte og personalet.

Berland (2016) fant i sin masteroppgave at det stilles større krav og utfordringer til de voksne i barnehagen i møte med ettåringer, kontra de eldre barna i barnehagen, nettopp fordi det er en sårbar gruppe med stort behov for trygg tilknytning. Videre fant hun at det er viktig med tilstedeværende voksne både mentalt og fysisk, voksne som viser barna trygghet, godhet og

kjærlighet, la barna få møte utfordringer, samt møte barna med ekte engasjement og se alle barn som et enkelt individ. I sin kvalitative undersøkelse fant hun også ut at grunnutdanning til barnehagelæreryrket og rammeplan for barnehager ikke legger tilstrekkelig vekt på tilknytningsteori og de yngste sine behov, men at programmer som trygghets sirkelen (CoS) er gode kilder til kunnskap om tilknytning og de yngste barna sine behov.

Shirvanian og Michael (2017) gjorde tilknytningsbaserte intervensjoner rettet mot barnevernspersonell. Selv om vi skriver en oppgave innenfor barnehagekontekst, fant vi likevel et relevant funn i denne forskningsartikkelen. Shirvanian & Michael fant ut at utdanning og opplæring for omsorgspersoner innen tilknytningsteori økte barns trygge tilknytning og følsomhet hos omsorgspersonene.

Homme et al., (2021) finner at det blir understreket av flere ansatte at tilvenning for de yngste barna har en betydning for hvorvidt de får en trygg og god start i barnehagen. Barnehagene vurderer lengden av tilvenningen basert på hvordan tilknytningen til personalet er utviklet. Det blir også formidlet at dersom foreldrene er trygge, så vil det smitte over på barna sin trygghet.

Alvestad et al. (2019) viser til at enkelte medarbeidere ønsket å få mer veiledning i forhold til pedagogisk arbeid med barn. Samtidig blir det vektlagt at en styrer mente at med utgangspunkt i barns behov og interesser, skal de ansatte i barnehagen drive frem kompetanseutvikling ved ønske og behov, og ikke kun bli diktert av systemet over. De oppdaget også at kvalitet handler om et personale som er både trygg på seg selv og som har høy bevissthet når det kommer til det faglige, og at daglige formelle og uformelle foreldresamarbeid og kompetanseutvikling er vesentlig i barnehagen, hvor utvikling av felles kultur og fremming av barnehagen som en lærende organisasjon er viktig.

Helgøy og Homme (2010) fant at flesteparten av styrerne svarte at de ansatte skulle få utvikle ny kompetanse ved å fordele arbeidsoppgaver. Samtidig spilte personlige relasjoner en stor rolle når det kom til hvordan samarbeidsforholdene var i barnehagen, hvor de fant ut at de fleste satte pris på tette personlige relasjoner for å styrke ledelsen og arbeidsmiljøet, mens noen trakk fram at det kunne være negativt i den forstand at det kan være vanskelig å opprette et formelt hierarki på grunn av likhetskultur. Mangel på respekt til førskolelærernes autoritet var noe førskolelærerne

opplevde når det var nære relasjoner i små arbeidsgrupper. Dette er noe som gir forskyvning mot mer uformelle jurisdiksjonsordninger. De fant også at personlige egenskaper og erfaring spiller en rolle i barnehageorganisasjonen. Samtidig var det en stor utfordring for styrere å rekruttere et kompetent personale i store barnehager som er nyetablerte.

Homme et al., (2021) fant i sin underveistrapport at hvor store eierne er, influerer tilgangen på ressurser. De store eierne har større faglig kapasitet i sin organisasjon på eiernivå. Samtidig har de større ressurser, hvor de til dømes har bedre økonomi, med mulighet til å ha mange tilsette, og egne enheter for faglig utvikling. Men private barnehager vil likevel ikke ha den samme kapasiteten som de store kommunene, i den forstand at kommuner med liten barnehageadministrasjon kan ha felles organisasjonsressurser for hele virksomheten å trekke i når det kommer til vedlikehold og annen type utvikling, støtte og opplæring. De minste eierne har likevel større kapasitet til å følge opp vedtak, krav, støtte, hjelp og avlastning og vil dermed være tettere på barnehagene sine.

Hvilken faglig input styreren får fra eieren, vil påvirkes av hvordan eieren er. En eier som har en foreldrestyrt barnehage, vil finne løsninger dersom det er behov for det. Noen eiere har et minimum av faglige føringer som bidrar med kursdager ved behov. Ved å hente hjelp og faglige ressurser utenfra, kompenserer de små eierne. De samarbeider i mange retninger og format om implementeringen. Mange kilder gir faglig pedagogisk premiss til hvordan rammeplanen skal bli fortolket og implementert i barnehagene. De fant at flere private eiere får mesteparten av sin faglige oppdatering fra kommunale tilbud. Noen private eiere har samarbeid med andre private eiere, mens kommunene sitt samarbeid med andre kommuner er mer utbygd.

Børhaug & Bøe (2022) påpeker verdien av store organisasjoner. De har større kapasitet til teknisk- administrativ tilrettelegging og kan gi grunnlag for faglig utvikling ved at de har et større faglig miljø. Samtidig kan vi regne med at formalisering og hierarki blir medført av at det vesle gruppeformatet av en organisasjon vokser ut. «Strand understreker særlig at i det han kaller ekspertorganisasjoner, vil en hovedsak være faglig utvikling (2001). Oppdatering og utviklingsprosjekter er normalarbeidsformen, og organisasjonens rolle er å legge til rette for slik profesjonsutvikling» (Børhaug & Bøe, 2022, s. 52).

Kollegiale prosesser som involverer sakkyndige vil spille en stor rolle (Strand, 2007), og det faglige hierarkiet kan utvikle seg. «Dersom en ekspertorganisasjon i stadig mindre grad trekker inn sine egne fagfolk nedover i virksomheten og i stadig større grad lager rutiner sentralt, glir hele organisasjonen i retning maskinbyråkratiet» (Børhaug & Bøe, 2022, s. 52).

Børhaug & Bøe (2022) spesifiserer også at barnehagelærere og foreldre skal ha et nært samarbeid, noe som er idealet i lovverket. Som barnehagelærere skal man opptre på en måte hvor man har brukerens beste for øyet, samtidig som man kan opptre med faglig tyngde i møtet. I denne sammenheng er foreldrene brukere. Relasjonen mellom barnehagelærere og brukerne kan skape utfordringer, til dømes dersom foreldrene utøver stor brukermakt. Da kan autonomien og jurisdiksjonen til barnehagelærerne påvirkes ut fra de forventningene og kravene foreldrene stiller. På den andre siden kan barnehagelærerne bruke sin maktposisjon for å favorisere. Det kan enten være å favorisere foreldre og barn, eller egne behov (Børhaug & Bøe, 2022, s. 55).

3.0 Teori

I denne delen av oppgaven vil vi presentere begrepsavklaringer og relevant teori knyttet til trygg tilknytning hos de yngste barna i barnehagen.

3.1 Begrepsavklaring

Pedagogisk ledelse

I denne oppgaven forstår vi pedagogisk ledelse slik det blir fremstilt i rammeplanen for barnehagen: «pedagogisk ledelse handler om å lede arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen eller innenfor de områdene han/hun er satt til å lede» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.16).

Trygg tilknytning

Vi ser på trygg tilknytning i barnehagesammenheng i henhold til Brandtzæg et al., (2015), og velger å beskrive det slik: Trygg tilknytning er positive, sensitive samspill, hvor de voksne har evne til å forstå barnet innenfra og ha godhet for deres behov (Brandtzæg et al., 2015, s.13). Det

består av trygghet, ømhet og glede, og omsorgspersonen hjelper barnet med vanskelige følelser og støtter barnet i utforskning og lek (Brandtzæg et al., 2015, s.15).

Affektinntoning

Små barn trenger at omsorgspersonene greier å møte barnets følelser på en synkron måte, det betyr at den voksne gir respons som er tilpasset barnets følelser der og da. At barnet opplever seg forstått. Affektinntoning er et annet begrep som brukes om at omsorgspersonen tilpasser sine følelser, handlinger og uttrykk til barnets følelser (Drugli, 2017a, s.34).

Primærkontakt

Primærkontakt blir brukt for at relasjoner mellom personale og barn skal bli fremmet, og samtidig legge til rette for tilknytningsrelasjoner. Personalet har noen barn hver som de har et særlig ansvar for å etablere god kontakt med når barna begynner i barnehagen. Dermed vil primærkontakten kunne utvikle en nær og god relasjon ved å ha konsentrasjonen sin på færre barn (Drugli, 2017a, s. 149- 150).

Foreldresamarbeid

I denne oppgaven ser vi på foreldresamarbeid i lys av Glaser sin definisjon: foreldresamarbeid er “samarbeid mot felles mål for barnets beste” (Glaser, 2018, s. 67). Foreldre og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling, og samarbeid mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.29).

3.2 Teori om ledelse og organisasjon

3.2.1 Teamledelse

Katzenbach og Smith (1993) definerer team slik: «et team er et mindre antall mennesker med komplementære ferdigheter, forpliktet til en felles hensikt, felles resultatmål og felles tilnæringsmåte som man holder hverandre gjensidig ansvarlig overfor» (Aasen, 2018, s.16). Vi kan med andre ord si at teamledelse skal ha en grunnforståelse av at alle er ulike og skal bidra med sine erfaringer og kompetanse for å kunne nå felles mål. Dette vil bidra til faglig diskusjon, som igjen vil være med på å finne ulike måter å løse ulike oppgaver på.

Et team i barnehagen trenger en pedagogisk leder som arbeider tett i samspill med assistentene om flere av de samme oppgavene. For å oppnå den kvaliteten i barnehagen som rammeplanen til enhver tid krever, vil den pedagogiske lederen kunne tilføre den faglige kompetansen som teamet trenger. Man kan beskrive teamledelse som en helhetlig og praksisnær ledelsesform som omfatter både den relasjonelle og barnehagefaglige siden av lederrollen i barnehagen (Aasen, 2018, s.95). Det å gi personalet en positiv følelse av at man er gjensidig avhengig av hverandre for å skape gode resultater, er en viktig lederoppgave i et team.

3.2.2 Barnehagen som organisasjon

Ifølge Leavitts diamant er en organisasjon bestående av fire hovedkomponenter, som deltakere, oppgaver, teknologi og struktur (Børhaug et al., 2011, s.19). Barnehagen er en type organisasjon. En organisasjon består av deltakere som jobber for å nå organisasjonens mål, og for å nå disse målene tar man i bruk fremgangsmåter, i tillegg til at organisasjonen består av en sosial struktur. Barnehagen kan sees fra flere ulike perspektiver, og valg av perspektiver får betydning for hva oppmerksomheten rettes mot (Børhaug et al., 2011, s.20).

3.2.2.1 Organisasjonskultur

På en avdeling i barnehagen er det naturlig at det vil oppstå en kultur som de ansatte vil sosialiseres inn i. Dette er noe som utvikles over tid. «Organisasjonskultur er det tale om at hele organisasjonen eller en enhet innenfor en større organisasjon, for eksempel en avdeling i barnehagen, utvikler egne normer og regler i interaksjonen internt over tid» (Børhaug et al., 2011, s.28). Kulturen blir felleseie som holdes ved like av fellesskapet, og som nye medlemmer sosialiseres systematisk inn i.

3.2.2.2 Omgivelsesperspektivet

Det som menes med omgivelsesperspektivet er at som organisasjon må man forholde seg til omgivelsene. Dette perspektivet kommer inn under både det instrumentelle og det institusjonelle perspektivet (Børhaug et al., 2011). Dette vil si at organisasjonen, for eksempel barnehagen, påvirkes av omgivelsene, samtidig som de påvirker omgivelsene sine. Det menes med at omgivelsene gir ressurser, og organisasjonen derfor må yte noe tilbake.

3.3 Teori om trygg tilknytning

«For et lite barn kommer trygghet foran alt» (Brandtzæg et al., 2015, s. 15). Når man blir forstått og tatt på alvor, oppstår trygghet. Som voksen må man derfor være oppmerksomme på barnas følelser og behov for å kunne hjelpe dem. «Barn trenger å bli forstått innenfra» (Brandtzæg et al., 2015, s. 24). Når vi snakker om trygg tilknytning, vil det være relevant å trekke inn John Bowlby's tilknytningsteori. «Bowlby (1969) beskrev tilknytning som barnets motivasjon for å søke trøst og beskyttelse hos tilknytningsfigurer når det føler seg engstelig eller redd, enten på grunn av separasjon fra tilknytningsfigurene eller ved at noe i barnets umiddelbare miljø gjør barnet engstelig eller redd» (Moe et al., 2010, s. 186).

Bowlby forsket på hva det psykologiske forholdet mellom omsorgsgiveren og barnet betydde for den videre utviklingen til barnet, og var den første til å bruke begrepet tilknytning i denne sammenhengen. Før var det en dominerende tanke at det bare var mor, gjennom biologiske prosesser som for eksempel amming, som dannet grunnlag for tilknytning (Askland & Sataøen, 2019, s. 61). Bowlby hevdet ifølge sin hypotese at det lå mer til grunnlag for tilknytning enn kun biologi. Gjennom studier og observasjoner fant han ut at det også ligger følelsesmessige, psykologiske prosesser til grunn for tilknytning. Som resultat utviklet Bowlby begrepet tilknytningsobjekt, som omhandler de nære omsorgspersonene barnet har rundt seg. Teorien til Bowlby trekker frem viktigheten av omsorgspersoner og følelsen av trygghet. Dette er svært relevant når vi kommer til etablering av nye relasjoner og tilvenning i barnehagen (Askland & Sataøen, 2019, s. 61). Sroufe og Waters (1977) beskriver tilknytning som et organisert begrep. Med det menes det at tilknytning handler om den motivasjonen barnet har for å kunne organisere sin atferd og tanker slik at de når et mål om å føle seg både trygg og beskyttet. For å kunne forstå tilknytning sin betydning for psykisk helse og psykiske plager er disse to grunnpremissene essensielle (Moe et al., 2010, s. 186).

Drugli er en nyere forfatter, som er blitt mye involvert i forskning som omhandler små barn i barnehagen. I sine bøker skriver hun mye om tilknytning og definerer tilknytning som «det sterke følelsesmessige båndet som barnet etablerer til sine nærmeste omsorgspersoner» (Drugli, 2017a, s. 43). Når barn blir født har de et biologisk behov for å knytte seg til noen som kan gi dem både fysisk og følelsesmessig omsorg. «Grunnleggende sett handler altså tilknytning om

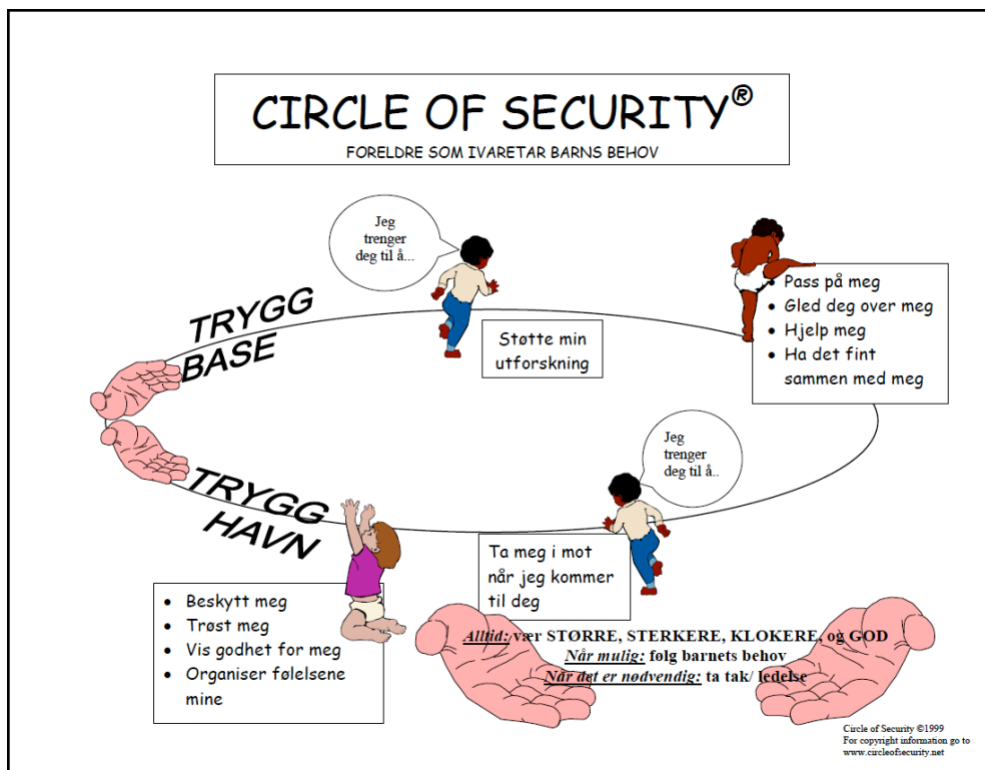
fysisk trygghet og overlevelse» (Brandtzæg et al., 2015, s. 16). Barn vil aktivt jobbe for å knytte seg til sine foreldre, men etterhvert vil de også kunne knytte seg til andre personer som står dem nært. Dette kan være besteforeldre eller andre personer som gjerne er mye sammen med barnet. Når barnet starter i barnehagen vil det være naturlig at de søker tilknytning hos de ansatte der. (Drugli, 2017b, s 23).

Trygg og utrygg tilknytning

Barns erfaringer med voksne skaper grunnlaget for trygg eller utrygg tilknytning. Når et barn har trygg tilknytning så stoler de på at den voksne greier å regulere barnets følelser, og er tilgjengelig i situasjoner hvor barnet trenger trøst og hjelp (Drugli, 2017a, s. 46). I en trygg tilknytning vil den voksne også ha respekt for barnets autonomi og lar barnet få utforske og leke uten å invadere det barnet er opptatt med. I tillegg opplever barnet den voksne som sterk og trygg i møte med barnets følelser og behov, og barnet har tillit til at den voksne møter barnet på de følelsene og behovene. Samtidig vil trygg tilknytning fremme barnets utvikling og vekst. Når barnet har trygg tilknytning vil mulighetene for å lære å mestre de omgivelsene som er rundt fremmes (Drugli, 2017a, s. 46). «Det er nettopp gjennom nære relasjoner til omsorgspersoner at barnet utvikler seg psykologisk og får en opplevelse av seg selv som sosialt individ» (Brandtzæg, 2015, s. 16). I barnehagen vil en voksen fungere som en trygg havn og ladestasjon for barnet som har trygg tilknytning til den voksne. Dette innebærer at barnet både søker trøst hos, og lar den voksne trøste. Samtidig vil barnet akseptere grensesettinger fra voksne (Drugli, 2017a, s. 52).

3.3.1 Trygghetssirkelen

Hos barn finnes det to grunnleggende behov som begge er avhengige av hverandre. Det er «barnets avhengighet og behov for beskyttelse og omsorg» og «barnets selvstendighet og behov for å undersøke og mestre verden» (Brandtzæg et al., 2015, s.17). Barn må kjenne på følelsene av at de er trygge og under beskyttelse for at de skal kunne utforske. Samtidig kan barnet oppleve følelser som å bli redd, sint og trøtt når de utforsker. Da vil barnet ha behov for nærhet og tilknytning.

Figur 1: Trygghetssirkelen. Fra “Hva er tilknytning?”, av Brandtzæg et al., 2015. (<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/aktuelt/aktuelt/hva-er-tilknytning>)

Trygghetssirkelen er en illustrasjon som viser hvordan barns grunnleggende behov henger sammen. Det handler om hvordan omsorgspersoner kan ivareta barns behov ved å oppnå forståelse for hvordan barn beveger seg mellom tilknytning og utforskning. Nede på sirkelen (figur 1) blir det kalt «trygg havn», og det handler om tilknytningsbehovet til barnet (Brandtzæg et al., 2015, s. 19). Askland & Sataøen (2019) beskriver at trygg havn fungerer som en påfyllingsstasjon. Illustrasjonen av trygghetssirkelen viser to hender, hvor den nederste symboliserer en nær og trygg voksen som tar imot barnet når det trenger hjelp, trøst eller nærhet når tilknytningsbehovet er «slått på». Det handler ofte om at barnet har behov for et følelsesmessig påfyll. Den voksne blir en slags ladestasjon for barnet. Oppe på sirkelen handler det om «barnets selvstendighet og utforskertrang, barnets behov for å erobre og mestre verden» (Brandtzæg et al., 2015, s. 19). Den øverste hånden symboliserer at den trygge voksne fungerer som en trygg base når barnet er i utforskning. I utforskningsfasen krabber gjerne barnet litt rundt i rommet, vel vitende at den voksne er til stede og passer på. Etter kort tid vil tilknytningen til

barnet bli skrudd på og barnet trenger nytt påfyll i koppen sin. Når barnet har fått påfyll, vil det kunne bevege seg opp i sirkelen igjen og utforske. Tilknytningsbehovet kan også skruses på ved at barnet faller og slår seg og får vondt, eller at barnet opplever noe som ukjent. Voksne blir da en sikker havn for barnet. Ifølge Bowlby, er trygg base og trygg havn en vesentlig faktor i tilknytningsprosessen. Tilknytningsobjektet er en person som oppleves som en sikker og trygg tilknytningsperson for barnet. Barnet opplever denne tilknytningspersonen som en base å vende seg tilbake til for påfyll (Askland & Sataøen, 2019, s. 62). Dersom den voksne klarer å møte barnet på disse behovene, vil barnet hele tiden bevege seg rundt i trygghetssirkelen.

I starten vil barnet bevege seg hyppig tilbake til den trygge havnen, men etterhvert vil barnet kunne være oppe på sirkelen i lengre omganger om gangen, før barnet faller ned på sirkelen igjen og trenger ny påfyll fra den trygge voksne. For barn vil det være nærmest umulig å utforske og lære dersom de ikke har fått påfyll. For at barnet skal tørre å være oppe på sirkelen og utforske, må barnet være trygg og sikker på at det er mulig å komme inn igjen til den trygge voksne når det er behov for det. Likevel må barnet også kjenne på friheten av å få utforske. «Avhengigheten avgrenses derfor gjennom tillatelsen til å være selvstendig» (Brandtzæg et al., 2015, s. 19). Når barnet er oppe i sirkelen, vil det etterhvert kunne oppleve seg selv som en aktør. De lærer om omgivelsene og menneskene rundt seg ved å utforske verden de er i. Dette er et grunnleggende behov som barnet har, hvor de utvikler en nysgjerrighet på verden og mennesker, som igjen er en drivkraft for at barnet skal kunne oppleve ny mestring og glede. Når barnet er oppe på sirkelen, er det viktig som voksen å passe på barnet, ved å sørge for deres sikkerhet. Samtidig vil barnet kjenne på større trygghet dersom de vet at det er en voksen som passer på. «Det er som om ytre trygghet er med på å gi en indre følt trygghet» (Brandtzæg et al., 2015, s. 26). Man må også se på barnet for å øke barnas vitalitet. På den måten vil barna få en kraft til å fortsette å leke videre og være nysgjerrige.

En annen faktor som er viktig er å glede seg over barnet for å «fylle dem opp med kraft og tro på seg selv». Da vil de kunne få styrke til videre utforskning. Måter å gjøre dette på kan være å smile til barna, si gode ord til dem, eller stryke litt på ryggen. Samtidig er det viktig å hjelpe barnet i situasjoner hvor barnet ikke mestrer det de ønsker. I stedet for å komme med alle løsningene med en gang, kan den voksne spørre barnet om det har noen løsninger, og hjelpe barnet akkurat nok

til at det klarer å gjennomføre selv. Videre kan den voksne skryte av barnet. Det siste som er viktig for voksenrollen er å ha det fint sammen med barnet slik at man opplever felles glede. Det kan være å gjøre noe sammen, eller at den voksne heier og er med. Det å oppleve glede er en viktig faktor da det er en del av grunnmuren i trygghet, men det stimulerer også utvikling i barns hjerne (Brandtzæg et al., 2015, s. 25- 28).

Barna trenger også voksne når de er nede i sirkelen. Barna kan føle seg redde, lei seg, sliten eller usikre, og trenger å oppleve beskyttelse, som er sentralt for at de skal føle seg trygg. For at den grunnleggende trygghetsfølelsen skal opprettholdes er det viktig at den voksne har kontroll og oversikt over alle slags situasjoner som oppstår i barnehagen. Hvis ikke vil barnet kunne kjenne på følelser som at det ikke er trygt å være der de er. På hvilken måte den voksne er tilgjengelig til å trøste barn, er avgjørende om de vil bruke den voksne til trøst eller ikke. Barn merker fort om den voksne synes det er greit å trøste dem eller ikke. Derfor er det viktig at voksne er tilgjengelig og trøster barnet når det har behov for det, for at barnet skal kunne bli ferdig ladet til å leke og utforske videre. Samtidig er det viktig å vise godhet for barnet. Det er like viktig oppe på sirkelen, som nede på sirkelen (Brandtzæg et al., 2015, s. 32- 34). Det er også behov for at den voksne organiserer følelsene til barnet, som handler om «å ha noen med seg i følelsene, noen som kan dele opplevelsen og hjelpe dem å tåle og håndtere det de kjenner på innsiden» (Brandtzæg et al., 2015, s. 35).

3.3.2 Tilknytningsperson

Personer som barnet har en nær relasjon til blir gjerne kalt en tilknytningsperson. «For å kunne regnes som tilknytningsperson må vedkommende gi fysisk og emosjonell omsorg, sørge for kontinuitet og konsistens i barnets liv og ha en emosjonell investering i barnet» (Smith, 2002, s.28). De første månedene i livet til barn, vil de som oftest reagere likt i samspill med voksne som prøver å interagere positivt med barna. Når barna er rundt 7-8 måneder kan vi se negative reaksjoner fra barn i møte med nye mennesker. Man vil i denne alderen se mer tydelig at barna foretrekker mennesker de allerede kjenner. Dette er fordi ukjente mennesker kan skape utrygge følelser hos barn, fordi barnet ikke vet hvordan den ukjentes væremåte er, eller hvordan barnets behov blir møtt. Derfor er det viktig at når barn starter i barnehagen, at de får god tid til å bli

kjent med de voksne på avdelingen slik at barnet får en trygg tilknytning til de voksne (Drugli, 2017a).

I barnehager blir det ofte brukt en ordning når barnet starter, som innebærer at barnet først skal bli kjent med en voksen om gangen. Dette blir gjerne kalt en “kontaktperson” eller en “primærkontakt”. Selv om barnet får tildelt en kontaktperson i starten, så er det ikke alltid den personen barnet søker trøst og nærhet hos. I noen tilfeller vil barnet knytte seg til andre voksne som de heller søker trøst og nærhet hos. Med tiden så vil barna knytte seg til resten av personalgruppen (Drugli, 2017b, s. 23-24). Etter hvert har barna flere voksne som de har knyttet seg til, og de utvikler et tilknytningshierarki. Det handler om hvilke tilknytningsperson barnet helst søker trøst hos. Dersom den personen ikke er til stede, søker barnet den neste personen barnet ønsker trøst hos, altså den neste personen i sitt tilknytningshierarki. Likevel bruker barn voksne til ulike ting. De kan foretrekke trøst hos en voksen, men foretrekke å leke sammen med en annen voksen (Drugli, 2017b, s 21-22).

De voksne i barnehagen blir gjerne kalt for den sekundære tilknytningspersonen, som betyr at de er nummer to i tilknytningshierarkiet til barnet. «Ettåringen må få tid til å lage en sekundær tilknytning til minst én voksen i barnehagen, før den trygge leken og utforskningen kan komme i gang» (Brandtzæg et al., 2015, s 21). Når barnets foreldre forlater barnehagen om morgenen, vil barnet oppleve uro i kroppen. «Barn tilpasser seg det som tilbys», og dermed vil man ikke nødvendigvis kunne se på barnet at det er urolig, men de vil ha et mer eller mindre høyt nivå av stresshormoner som preger indre uro i kroppen (Brandtzæg et al., 2015, s. 21). Ved at barn i barnehagen danner en eller flere sekundære tilknytningsrelasjoner, vil stressnivået reduseres, samtidig vil de kunne etablere trygghet. «Både erfaring og forskning viser at barns trivsel og psykiske helse stimuleres når det har flere sekundære tilknytningsrelasjoner» (Brandtzæg et al., 2015, s. 22).

3.3.5 Tilvenning

Å begynne i barnehagen er en stor overgang for mange barn, så barnet må få erfare at det å være i barnehagen er godt og trygt. Man må gi barnet tid til å tilpasse seg den nye hverdagen. For at

tilvenningen skal kvalitetssikres er det nødvendig å ha et godt samarbeid med foreldrene, da foreldrene spiller en svært viktig rolle når barnet skal finne seg til rette i barnehagen.

Foreldre representerer trygghet for små barn, så det å skilles fra dem kan vekke ulike grader av angstreaksjoner og utrygghet. Det er viktig å la barnet etablere trygge relasjoner med de ansatte før foreldrene slutter å være sammen med barnet i barnehagen. Det er viktig å møte barna med en forståelse for at overgangen kan være krevende (Drugli, 2017a, s.126). Man kan ha ulik oppfatning om hva trygg tilknytning er ut fra egne erfaringer og kultur, men barnehageansatte bør være samkjørt og ha et hovedfokus på å være sensitive overfor barna. Å vise sensitivitet overfor barnet innebærer at man klarer å fange opp og respondere på barnets signaler og uttrykk, noe som kalles affektinntoning. Både for foreldre og personalet er sensitivitet en avgjørende betydning for utvikling av trygg tilknytning til barn (Drugli, 2017a, s. 53).

3.3.6 Foreldresamarbeid

Foreldresamarbeid er en stor og viktig del av arbeidet som foregår i barnehagen. I rammeplanen for barnehager står det at barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeid, og legge til rette for en god dialog med foreldrene (Utdanningsdirektoratet, 2017). Barnehagen er et sted der to verdener møtes. Barnehagen har et stort og viktig ansvar for hvordan møtet mellom disse to verdenene blir. Det kan være mange førstegangsforeldre som skal levere det kjæreste de har. Drugli skriver at daglig kontakt og uformell småprat om barnet utgjør en unik ramme for foreldresamarbeidet. Hun skriver videre at når personalet og foreldre har daglig kontakt, vil dette ha mye å si på tilliten dem imellom (Drugli, 2017a, s. 114). Derfor er det viktig for foreldrene at barnehagen har en åpen dialog med dem for at de skal få en gjensidig tillit. Dette vil føre til at foreldre blir tryggere, som kan videreføre denne tryggheten over på barna. «Ingen betyr mer for barns trivsel og utvikling enn foreldrene, selv når barna er mye i barnehagen» (Drugli, 2017a, s.99). Noen små grep som trygger foreldrene kan være at foreldrene får god informasjon og at man har foreldremøte, både før barnet begynner i barnehagen og underveis (Drugli, 2017a, s.138).

4.0 Metode

I dette kapittelet skal vi begrunne valg av metode, og valg av informanter, videre skal vi si litt om forberedelsene og gjennomføring av intervjuene, og vise til prosessen og analysen koblet til datainnsamlingen.

På bakgrunn av tidligere forskning som viser viktigheten av barnehagelæreres relasjoner med barn (voksen-barn), har denne studien som mål å undersøke barnehageansatte sine perspektiv på tilknytning til små barn.

Forskningsspørsmålene er:

1. Hvilke perspektiver har de ansatte i barnehager på temaet trygg tilknytning?
2. Hvordan jobber de for å sikre trygg tilknytning i barnehagen?
3. Illustrerer den innsamlede dataen hva trygg tilknytning er i tråd med forskning og teori?

4.1 Kvalitativ metode

Vi har valgt å bruke kvalitativ metode i vår oppgave, fordi det passer best til problemstillingen vår da vi er ute etter informantenes meninger og erfaringer. «En kvalitativ studie er gjerne helhetsorientert i sin tilnærming til fenomenet som skal studeres». Forskeren vil prøve å se sammenhenger, få tak i totaliteten, det vil si at det velges “et holistisk perspektiv” (Løkken & Søbstad, 2013, s. 35). I kvalitative studier orienterer man mer mot opplevelser som er subjektive.

Løkken & Søbstad (2013) sier at intervju «bokstavelig talt er et inter view, en utveksling av synspunkter og erfaringer som utvikler ny kunnskap» (Løkken & Søbstad, 2013, s. 104). Vi kjennetegner et intervju ved at intervjueren stiller muntlige spørsmål til respondentene som svarer på spørsmålene. Vi gjennomførte intervju ved hjelp av opptaksutstyr. I etterkant av intervjuene transkriberte vi spørsmålene og svarene. Når vi intervjuer, skiller vi mellom direkte og indirekte intervju, hvor indirekte intervju gjerne blir brukt til personlighetstesting.

Direkte intervju blir skilt mellom telefonintervju og personlig intervju. Vi gjennomførte personlig intervju, da denne metoden er mer vanlig i forskningssammenheng. Vi valgte å bruke et semistrukturert intervju, som handler om at «forskeren velger temaet og lager rammen som består av hovedspørsmål (intervjuguide)» (Løkken & Søbstad, 2013).

4.2 Valg av informanter

For å utforske forskningsspørsmålene ble det tatt i bruk et kvalitativ forskningsdesign. Vi utførte semistrukturerte individuelle intervjuer med fem barnehageansatte for å utforske deres perspektiver på trygg tilknytning til barn på småbarnsavdeling. Tabellen under viser barnehager og informanter som har deltatt.

Tabell 1: oversikt over deltagende barnehager og informanter

	Bakgrunnsopplysninger	Informasjon om informantene	Koder på informantene
Barnehage 1	<ul style="list-style-type: none">- Privat barnehage- Foreldreid- 9 ansatte i barnehagen- 2 avdelinger- 10 barn på småbarnsavdeling	<p>Pedagogisk leder: Jobbet i 16 år</p> <p>Fordypning innenfor småbarnspedagogikk</p> <p>Barnehagelærer: Jobbet i ca 6 år</p> <p>Barne- og ungdomsarbeider: Jobbet i ca 4 år</p>	<p>Pedagogisk leder: PL1</p> <p>Barnehagelærer: BL1</p> <p>Barne- og ungdomsarbeider: BU1</p>
Barnehage 2	<ul style="list-style-type: none">- Privat barnehage- Del av en kjede- 11 ansatte i barnehagen- 3 avdelinger- 10 barn på småbarnsavdeling	<p>Pedagogisk leder: Jobbet 14 år</p> <p>Fordypning i norsk og språkutvikling, hatt kursing i trygghetssirkelen.</p> <p>Barne- og ungdomsarbeider: Jobbet i ca 5 år</p>	<p>Pedagogisk leder: PL2</p> <p>Barne- og ungdomsarbeider: BU2</p>

Da vi skulle velge informanter valgte vi å sende ut forespørsel om deltagelse via mail til barnehager hvor vi hadde vært i praksis. Da vi ikke fikk svar fra disse gikk vi inn på en stor kommunens nettside og fant lister over alle barnehagene i kommunen, og sendte ut mail til over 100 barnehager. Det var en svært frustrerende og tidkrevende prosess å skaffe informanter, da det var utfordrende å finne deltakere til å stille opp til intervju. Etter flere uker med avslag fikk vi endelig positivt svar fra to barnehager, en foreldreeid barnehage og en kjede barnehage. I mailen vi sendte ut informerte vi om at vi ønsket å intervju både pedagogisk leder og assistent fra småbarnsavdelingen. De to barnehagene som ønsket å delta, tilbød både intervju med pedagogisk leder og assistenter med eller uten faglig bakgrunn. Det ble til at vi ikke kunne velge å vrake mellom deltakerne, dermed ble det akkurat de barnehagene vi intervjuet, i og med at de var de eneste som ønsket å stille til intervju. Ved at vi fikk intervjuet to ulike barnehager bidro det til at vi fikk samlet inn mer data å analysere enn dersom vi kun hadde hatt en barnehage å ta utgangspunkt i. Vi fikk også flere synspunkter på problemstillingen vår.

4.3 Gjennomføring av intervjuene

Intervjuene varte mellom 15 - 45 minutter og fant sted i de ulike barnehagene på private grupperom hvor intervjuet ikke ble avbrutt. Under gjennomføringen deltok alle oss tre studenter, hvor vi fordelte roller og byttet på å intervju de ulike deltakerne slik at alle fikk erfaring ved å gjennomføre en slik undersøkelse. I hvert intervju var det hovedsakelig en student som intervjuet og to som tok notater og kom med innspill og oppfølgings spørsmål. Intervjuene startet med en utforskning av de ansattes erfaring og utdanningsbakgrunn, og deretter på deres perspektiver på trygg tilknytning. Vi brukte lydopptak under alle intervjuene, hvor vi på forhånd fikk godkjennelse fra informantene. Ved hjelp av lydopptak var det enklere for oss å lytte ordentlig på svarene, ha blikkontakt med informantene, og kunne se den ikke-verbale kommunikasjonen mens vi intervjuet. I etterkant av intervjuene, transkriberte vi disse. Intervjuene ble analysert og trukket opp mot teori som drøftes i oppgaven.

4.4 Analyse av datamateriale

Etter intervjuene var gjennomført, begynte vi på analysearbeidet. Transkriberingen var en tidkrevende prosess. Fortløpende etter endt intervju begynte vi prosessen med å omgjøre det innsamlede datamaterialet til skriftlig tekst. Transkribering handler om å transformere talespråk

til skriftspråk. I et prosjekt vil det være en interaksjon mellom feltarbeid, analyse og tolkning. «Analysen er således ikke en isolert prosess som gjøres når datamaterialet ligger klart, men en kontinuerlig måte å tenke og jobbe på under hele forløpet» (Bergsland & Jæger, 2014, s.81). Analysen gikk ut på å redusere datamengde, skape orden, mening og struktur.

4.4 Metodiske utfordringer

Ingen metode er feilfri, og det er viktig å være kritisk og reflektere over egen metode og egne innsamlingsstrategier (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). Vi sendte intervjuguiden i forkant på mail til barnehage 1 grunnet etterspørsel. Informantene var dermed forberedt på spørsmålene og hadde tenkt gjennom på forkant hvordan de ønsket å svare. Vi fikk også inntrykk av at de hadde gått gjennom spørsmålene sammen og svarte ganske likt. Samtidig hadde de notert ned korte setninger på ark slik at det kunne se ut for oss at de hadde et slags manus. I etterkant tenker vi det kan føre til negative konsekvenser ved at vi ikke fikk den spontane samtalen som vi fikk med barnehage 2. Vi opplevde at informantene i barnehage 2 hadde mer fri tale og refleksjon rundt de ulike spørsmålene. Derimot opplevde vi at de snakket seg bort fra temaet iblant, som kan være på grunn av at de ikke fikk forbedre seg på samme måte som barnehage 1. Ved spørsmål om deltakelse fikk informantene informasjon vedrørende tema. Vi kan derfor stille oss spørsmålet om de takket ja til å være informanter nettopp fordi de kjente til temaet i forkant, og at det gjerne er et fokusområde hos dem, og dermed ønsket å fremme sin barnehage ved å stille til intervju.

4.5 Ethiske hensyn

Vi som forskere på denne bacheloroppgaven må sørge for at forskningen foregår på en etisk forsvarlig måte. Ifølge Bergsland og Jæger (2014), kan forskerens etiske ansvar blir knyttet til tre hovedprinsipper, som er informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Bergsland & Jæger, 2014, s.83). Bachelorprosjektet er søkt inn og godkjent av SIKT. Vi utarbeidet et informasjons- og samtykkeskjema som alle informantene skrev under på i forkant av intervjuet, dette for å ivareta prinsippet om informert samtykke. Informert samtykke innebærer at informantene informeres om undersøkelsens overordnede mål, at deltakelsen er frivillig, og at personen kan trekke seg når som helst (Bergsland & Jæger, 2014, s.83). Vi informerte i skrevet om hva det ville innebære å delta og målet med undersøkelsen. Kriteriene for å delta var som følger: at intervjuobjekt er fast ansatt i barnehagen og arbeidet på småbarnsavdeling.

Konfidensialitet medfører at man ikke offentliggjør personlige data som kan avsløre deltakerens identitet (Bergsland & Jæger, 2014, s.85). Vi har anonymisert forskningsmaterialet, slik at man ikke kan identifisere barnehagene eller deltakerne i våre data.

5.0 Presentasjon av empiri

I denne delen av oppgaven presenterer vi funn fra intervjuene som vi har gjennomført. Vi har valgt å bruke koder for de ulike informantene som vi har beskrevet i metod delen (se tabell 1). Vi vil presentere funnene ut fra de to forskningsspørsmålene som er i tråd med problemstillingen:

1. Hvilke perspektiver har de ansatte i barnehager på temaet trygg tilknytning?
2. Hvordan jobber de ansatte for å sikre trygg tilknytning i barnehagen?

5.1 Perspektiver på tilknytning

I det følgende skal vi presentere funn knyttet opp til det første forskningsspørsmålet «Hvilke perspektiver har de ansatte i barnehager på temaet trygg tilknytning?»

I intervjuene ble de ansattes behov for å ivareta barnas fysiske, følelsesmessige og pedagogiske behov fremhevet. På spørsmål om hva det første de tenker når de hører “trygg tilknytning” svarte informantene slik:

PL1: Det første jeg tenker er omsorg, og trygghet selvfølgelig.

BL1: At barna skal føle nærhet, at de kan komme til meg hvis det er noe, om det er lek eller om det er trøst. Rett og slett være en trygg voksen for barna.

BU1: For meg handler det mest om at barna føler seg sett og hørt av oss voksne, og det at vi skaper trygge rammer for barna, og er gode omsorgspersoner.

PL2: Det er vanskelig å svare på, for det er så stort. Det er hele tiden, altså et kontinuerlig arbeid og noe man må jobbe med hele tiden.

BU2: Åpne voksne. At man leser barnet og ser hva slags behov de har. At man ser hvert enkelt behov og jobber ut ifra det.

Det var tydelig at det var ulike fokusområder på arbeid med trygg tilknytning i de to barnehagene. Begge barnehagene vektlegger det å være tilgjengelig for barna og å se deres behov, være tett på og vise nærhet, men selve hovedfokuset var ulikt:

PL1: Det er klart at noe av det første vi tenker på, det er jo foreldrene. Vi må få foreldrene trygge på oss, for det vil smitte over på barna.

PL2: Hvis du skal klare å møte barnet må du møte voksenrollen også. Du må gå i deg selv, og så må du møte de følelsene barnet står i. Vi tolker barnet hele tiden, og vi prøver å møte de følelsene barna har. Her jobber vi mye med trygghetssirkelen.

Viktigheten av god relasjon mellom personalgruppa ble uttrykket:

PL1: Jeg ønsker å være en som det går an å snakke med og som tar problemer på alvor. Jeg trenger å være støttende for mine kollegaer hvis det er noe de er usikre på. Jeg skal være den som gir trygghet i hverdagen for mine medarbeidere.

BU1: Vi jobber med det å være tydelig og å vise god kommunikasjon slik at vi skaper en god arbeidskultur. Jeg synes for eksempel, altså sånn gjennom organisasjonskulturen generelt, så er det viktig at vi ansatte kan gi hverandre tydelige og gode tilbakemeldinger hvis det er noe, og anerkjennelse er viktig hvis man gjør noe bra. Har vi det bra så gjenspeiler jo det på barna.

PL2: Vi bruker mange eksempler og praksisfortellinger og reflekterer hele tiden over egen praksis sammen. Jeg bruker meg selv som eksempel og tar opp episoder, slik at jeg

viser at jeg også er sårbar. Det er viktig å være ærlig og vise at jeg også gjør feil, slik at mine kollegaer ikke trenger å være redde for å gjøre feil. Vi reflekterer hele tiden og går inn for å reparere der vi gjør feil.

Et godt foreldresamarbeid og det å gi foreldrene trygghet ble ansett som vesentlig i begge barnehagene:

PL1: Da ønsker jeg bare igjen å si at det som er viktig, det er foreldrene. Det er lett å glemme, men trygge foreldre gir trygge barn!

BL1: Og så er jo foreldresamarbeid ganske viktig. Hvertfall sånn i starten i tilknytningen, at foreldrene er trygge på oss. Det vil jo gjøre at ungene også blir tryggere. Det kan gjøre det lettere.

PL2: Tankene er jo at hvis foreldrene ikke er trygge, så viser de det ubevisst til barna når man tar avskjed og da blir det veldig vanskelig.

BU2: Det å ta seg tid til å lytte til foreldre, og høre hva de har å si. Og det minste de kommer med, at vi tar det på største alvor og. Det er jo det kjæreste de kommer med til oss, også skal vi klare å trygge dem til at de skal ha lyst til å ha barnet hos oss.

5.2 Organisering og ledelse for trygg tilknytning

Her vil vi presentere funn knyttet opp til det andre forskningsspørsmålet «Hvordan jobber de ansatte for å sikre trygg tilknytning i barnehagen?»

Utdanningen og erfaringen til de ansatte er sentralt for å bedre kunne forstå barna og deres behov for omsorg, samt for å kunne dele kunnskap innad i teamet og spille hverandre bedre. Begge pedagogiske lederne hadde tilleggsutdanning eller fordypning innen småbarnspedagogikk, og den ene pedagogiske lederen hadde også kurs i trygghetssirkelen. Assistentene hadde ikke kurs, men kunne se verdien av å få mer kunnskap:

BL1: Men jeg ser jo nå da at når jeg fikk disse spørsmålene så tenkte jeg at det er jo ganske viktig med de kursene. Og det frisker opp i minnet.

Barnehage 2 forteller om hvordan de bruker sine kunnskaper om trygg tilknytning i arbeidet sitt med trygghetssirkelen (CoS):

PL1: Alle pedagogene er kurset i trygg tilknytning med tanke på å se barnet innenfra. Så vi jobber mye med trygghetssirkelen. Den har vi som en slags base. Vi bruker den når vi snakker med assistentene, og vi snakker om situasjoner som oppstår. Man bruker den også hvis det trengs å trygge personalet, for noen ganger kan det være situasjoner hvor man kanskje er redd, at man kjenner seg litt usikker og tenker at man gir for mye.

BU2: Vi har veldig fokus på trygghetssirkelen, den ligger jo egentlig til grunn for alt det vi gjør. Så passer vi egentlig på å være tilgjengelig for barna. Å være mye på gulvet slik at de kan komme til oss når de har behov for det, eller når de vil utforske trangene sine at de kan gå å leke og utforske, og så komme tilbake igjen.

I den ene barnehagen har de en organisasjonskultur som bærer preg av at de er en relativt liten og foreldreeid barnehage.

PL1: Vi tenker ganske likt. Det kan også hende at det er kulturen. Medarbeiderne mine startet ikke samtidig, de begynte på forskjellige tidspunkt. Så det kan hende at de automatisk har glidd inn i den kulturen som allerede var i forhold til tilknytning da de startet, og blitt formet etter den. Så jeg har ikke gjort noe spesielt, jeg tror det har mye med kulturen.

Begge barnehagene har fokus på foreldresamarbeid, og det kommer frem at de jobber relativt likt for å sikre gode relasjoner med foreldrene da de begge mener at et godt foreldresamarbeid har mye å si for hvordan barna også knytter seg til personalet:

BL1: Vi har åpen dialog om hvordan det har gått ved henting, også bruker vi å sende meldinger eller ringe om det går fint eller ikke ilt dagen.

BU1: Hvis jeg viser at jeg får en god relasjon med foreldrene så går jo det over på barna igjen. At når de ser jeg er trygg som voksen så gjenspeiler det i barna, at jeg er til å stole på.

PL2: Det er viktig for meg å være ærlig, så jeg ringer foreldrene hvis det er helt krise og sier at i dag går det ikke så bra. Vi har hele tiden den dialogen, slik at foreldrene skal vite at vi er ærlige med dem. Du får ikke den tilliten fra foreldrene hvis du ikke er ærlig.

Ved tilvenning har barnehagene litt ulike måter å tre frem på når det kommer til hvordan de organiserer det:

PL1: Her i barnehagen velger vi ikke ut en voksen som barnet skal være med i begynnelsen. Jeg har aldri vært tilhenger av å si at "du skal være på dette barnet". Den personen foreldrene henvender seg til blir automatisk den personen barnet også henvender seg til, så foreldrene velger ubevisst barnets primærkontakt.

PL2: Ved oppstart så har vi samme personalet som tar imot dem, og som er med dem. På forhånd har vi avtalt hvem det er som tar imot hvert enkelt barn. Foreldre trenger egentlig å vite det.

6.0 Drøfting

I denne delen av oppgaven vil vi foreta en drøfting basert på innsamlet datamateriale opp mot vår problemstilling og forskningsspørsmålene, samt teori og tidligere forskning. Vi ønsket å få svar på hvordan barnehager arbeider med trygg tilknytning til de yngste barna. Etter gjennomgang av innsamlet data ser vi at det er noen fremtredende hovedmomenter, og vi kommer til å foreta en drøfting basert på de mest sentrale funnene. De to barnehagene vi intervjuet får begge frem viktigheten av et godt foreldresamarbeid for barnas trygge tilknytning. Det blir også snakket mye om trygghets sirkelen fra den ene barnehagen sin side. Begge barnehagene trekker frem viktigheten av omsorg og det å være tilgjengelig for barna for å skape trygg tilknytning. Vi ser samtidig at barnehagene arbeider på litt ulike måter.

6.1 Perspektiver på tilknytning

I det følgende skal vi drøfte funnene knyttet opp til det første forskningsspørsmålet «Hvilke perspektiver har de ansatte i barnehager på temaet trygg tilknytning?»

Trygg tilknytning

For å kunne gi de yngste barna trygg tilknytning i barnehagen, er barna avhengig av trygge og nære voksne. Majoriteten av informantene mente det var viktig med trygghet, omsorg og nærhet når det kom til det å kunne gi trygg tilknytning hos barna i barnehagen. Vi ser dette i sammenheng med teorien til Bowlby om trygg tilknytning. I teorien til Bowlby trekker han frem viktigheten av omsorgspersoner og følelsen av trygghet. Dersom barnet har en trygg tilknytning er det lettere å bli kjent med andre barn og voksne, og det blir da også mindre krevende for barnet å komme inn i miljøet som er i barnehagen. En annen studie viser at tilknytning handler om fysisk trygghet og overlevelse (Brandtzæg et al., 2015). Empirien viser at begge barnehagene mener at det er viktig å møte barnas behov og være tilgjengelig for barna. Barnehage 2 vektlegger også viktigheten av å se barnet innenfra for å kunne forstå dem bedre slik at man kan være en bedre omsorgsperson. Å være bevisst på sin rolle som omsorgsperson og tilknytningsobjekt mener vi kan styrke kvaliteten på trygg tilknytning, og det sammenfaller med det Brandtzæg (2015) skriver om trygg tilknytning, og Bowlbys teori om tilknytningsperson som barnets trygge base.

Studien til Drugli (2017a) viser at barnehager har et variert syn på hva som er god tilvenning, dette samsvarer med de to barnehagene vi intervjuet. Som belyst i presentasjon av empiri, velger ikke barnehage 1 en primærkontakt til barna før de begynner, de mener at barnet selv skal få bestemme. Det kom også frem at foreldrene ofte ubevisst velger en primærkontakt til barnet sitt, ved at de henvender seg til utvalgte personer. Når barnet selv får velge en primærkontakt, kan det tolkes som at de ansatte vektlegger barnets trygghet og ønske om å skape en trygg tilknytning. Barnehage 2 velger ut primærkontakt til barna før de begynner, dette mente de bidro til å trygge foreldrene ved at de har en spesifikk person de kan forholde seg til i starten. På den måten vet foreldrene mer hvem barna tilbringer mesteparten av tiden sammen med de første ukene i barnehagen, mens på den andre siden kan man i noen tilfeller oppleve at barnet heller søker trøst og nærhet hos en annen voksen, som en annen studie også viser (Drugli, 2017b). Viser det seg slik at barnet ikke søker til sin primærkontakt og heller søker trøst hos en annen voksen, tenker vi det er viktig at barnet får gå til den voksne som barnet selv ønsker. Det å se barnet sitt behov mener vi er det viktigste her. Ved at begge barnehagene har fokus på primærkontakt når barna skal begynne i barnehagen, og begynne med å utvikle tilknytning til barnehagen, kan det føre til at barna etter hvert utvikler en tilknytningsperson. En tilknytningsperson, slik det ble definert tidligere i oppgaven, skal gi fysisk og emosjonell omsorg, sørge for kontinuitet og konsistens i barnets liv og ha en emosjonell investering i barnet (Smith, 2002, s.28). På denne måten har barnet alltid en trygg base, som er en faktor i Bowlbys tilknytningsprosess. Det vil si den tilknytningspersonen som gir barnet en fullkommen følelse av trygghet og omsorg, og det er en forutsetning for god tilknytning, emosjonell utvikling og sosial læring (Askland & Sataøen, 2019, s.62).

Teorien til Bowlby trekker frem viktigheten av omsorgspersoner og følelsen av trygghet, som er relevant når det snakkes om etablering av nye relasjoner og tilvenning i barnehagen (Askland & Sataøen, 2019, s. 61). Dette er i tråd med hva informantene sa om trygg tilknytning, hvor det ble vektlagt at man må se hvert enkelt behov og jobbe ut ifra det. Det å se hvert enkelt behov handler om å vise at du ser og hører barna og er interessert i barna. Dette kan man også kjenne seg igjen i som voksen. Hvis noen viser tydelig med hele seg at de hører på deg, ser deg og bryr seg om deg, vil du bli trygg på dem og etter hvert knytte deg en trygg tilknytning til dem det gjelder. Slik tenker vi det også vil være for et lite barn. Barn har ikke muntlig språk enda, og da tenker vi at

det er viktig med den omsorgen for å sikre trygg tilknytning. Det å se hvert enkelt behov hos barn kan trekkes til affektinntoning, som går ut på at den voksne toner seg inn på barnets følelser for å hjelpe barnet til å organisere og regulere inntrykk og følelser (Drugli, 2017a, s.35).

På den ene siden kan det være utfordrende å se hvert enkelt barns behov i tilvenningsperioden, siden man ikke kjenner barna i starten, og dermed ikke vet barnas tilknytningsmønstre. Samtidig kan det hende at barnet ikke knytter seg til sin primærkontakt. Dermed tenker vi på den andre siden at det vil være viktig å ha et godt foreldresamarbeid, slik at foreldrene også føler seg trygge, som er i samsvar med Drugli (2017a) sin studie om tilvenning. Når vi analyserer vårt datamateriale, ser vi at Drugli (2017a) sin studie samsvarer med våre funn, når vi stiller spørsmål til hvilke områder informantene fokuserer på i arbeidet med trygg tilknytning. Til dømes mener barnehage 1 at å gjøre foreldrene trygge på dem er det viktigste. Dessuten er det nedfelt i rammeplan for barnehager at barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeid (Utdanningsdirektoratet, 2017). På den andre siden mener barnehage 2 at det er viktig å gå i seg selv og inn i voksenrollen for å kunne tolke og møte barnas følelser og behov.

Barnehage 2 er opptatt av å bruke praksisfortellinger for å reflektere rundt seg selv og ulike situasjoner. Vi kan tenke oss til at dette kan brukes som et verktøy til å se seg selv utenfra, som gjerne kan føre til at man blir mer bevisst i sin egen atferd i samspill med barn, og man kan utvikles sammen som et team ved å se på hvordan man ønsker å løse ulike situasjoner. Likevel tenker vi at fokuset på barna kan bli svekket dersom man blir mer opptatt av å observere, enn å være tilstedeværende. Det må også organiseres og sette av tid for å kunne ha mulighet til å gå gjennom praksisfortellinger, som kan være utfordrende å få utenfor møte situasjoner. Her er det viktig å finne en balanse mellom å dokumentere og være tilstedeværende.

Trygghetssirkelen:

Barnehage 1 uttrykker at de ikke har kurs innenfor trygg tilknytning. På den ene siden ser det ut til at de vet hvordan de skal legge til rette for at barna oppnår trygg tilknytning. På den andre siden kan det hende at de ikke har den kunnskapen og kompetansen som kreves for å forstå hvordan barn opplever utrygge og trygge situasjoner, men at de handler ut ifra hva som allerede er blitt implementert i barnehagen i henhold til hvordan man skal håndtere ulike situasjoner og

hvordan tilvenningsperioden skal opptre. Dessuten ser vi at det blir lagt lite vekt på tilknytningsteorien i barnehagen sin rammeplan og barnehagelærerutdanningen, noe som Berland (2016) påpeker. På den måten kan vi tenke oss at kunnskap og kompetanse innenfor tilknytningsteori er noe svekket. På den andre siden finnes det program som trygghetssirkelen som kan være et verktøy man kan bruke i barnehagen for å tilegne seg god kunnskap om tilknytning, som Berland (2016) spesifiserer i sin studie. Dessuten finner Shirvanian & Michael (2017) også i sin studie at det er med på å øke barns trygge tilknytning.

Barnehage 2 bruker trygghetssirkelen veldig tydelig i sitt arbeid med å skape trygg tilknytning til barna, og det fremstår da som at denne barnehagen arbeider ut fra en mer faglig og teoretisk kompetanse. Som nevnt er trygghetssirkelen et kart som viser oss hvordan de grunnleggende behovene våre henger sammen (Brandtzæg et al., 2015, s.24). Trygghetssirkelen kan fungere som en veileder for de voksne om hvordan de skal forholde seg til barnets behov for trygg tilknytning. På den andre siden kan kurs og veiledning i trygghetssirkelen ta bort verdifull tid fra barnehagehverdagen, og det kan være vanskelig å sette av tid til det i en travel barnehagehverdag. Samtidig må man da vurdere hva som er viktigst å prioritere, eventuelt finne alternative måter å løse det på. På en annen side igjen kan mangler på ressurser gjøre det vanskelig.

Foreldresamarbeid

En viktig faktor for at de yngste barna skal oppleve trygg tilknytning i barnehagen er foreldresamarbeid. Alle informantene vi intervjuet sier at et godt foreldresamarbeid bidrar til, og er avgjørende for, at barna skal erfare trygg tilknytning i barnehagen. De arbeider aktivt for å få til et trygt foreldresamarbeid basert på gjensidig tillit og respekt.

Foreldre må gi uttrykk for at barnehagen er et godt og trygt sted å oppholde seg, slik at barna skal bli trygge på å være i barnehagen. Det er et viktig bånd mellom foreldrene og tilknytningen hos barna, slik som det blir beskrevet i teorikapittelet, «ingen betyr mer for barns trivsel og utvikling enn foreldrene, selv når barna er mye i barnehagen» (Drugli, 2017a, s.99). Barna er gjerne nært knyttet til foreldre når de begynner i barnehagen, og barn vil som regel da være mer sensitive på hvordan foreldrene forholder seg til barnehagen.

Man kan se mer fokus på foreldresamarbeid i barnehage 1 ut ifra intervjuene, ved at de mener at foreldresamarbeidet legger til grunn hvorvidt barna knytter trygge relasjoner. Den første barnehagen er foreldreeid, og vi kan derfor stille oss spørsmålet om det har en sammenheng med at foreldresamarbeidet står så sentralt hos dem. Foreldrene har gjerne flere barn i den samme barnehagen fordelt på flere år, som naturligvis vil føre til at de ansatte i barnehagen og foreldrene har større kjennskap til hverandre enn en barnehage som ikke er foreldreeid. Likevel betyr det nødvendigvis ikke at det trenger å være en sammenheng, og at det er nødvendig med en foreldreeid barnehage for at et godt foreldresamarbeid skal være mulig, men vi kan tenke oss til at det er naturlig for den barnehagen at de gjerne setter foreldresamarbeid høyere enn andre barnehager. På den ene siden kan dette skape flere nære og trygge relasjoner siden styret består av kun foreldre, og dermed er med på å ta bestemmelser som de ønsker for barna sine. På den andre siden kan dette føre til at brukermakten foreldrene utøver skaper utfordringer mellom barnehagelærere og brukerne, som er i tråd med Børhaug & Bøe (2022) sin studie.

Drugli (2017a) mener at det er barnehagen som har ansvaret for å skape et godt samarbeid med foreldrene. I intervjuene vektlegger alle informantene det med kommunikasjon og dialog på bakgrunn av at det trygger foreldrene. PL1 sier at om foreldrene er trygge på barnehagen, vil det hjelpe barnet å bli trygg. Dette kan tolkes som at det er foreldrenes trygghet de vektlegger, og at de mener det vil være med på barnets trygghet. Det kan underbygges av det Homme, Danielsen og Ludvigsen formidler at dersom foreldrene er trygge, så vil det smitte over på barna sin trygghet. Slik det blir forklart i teoridelen, at daglig kontakt og uformell småprat om barnet utgjør en unik ramme for foreldresamarbeidet. Hun skriver videre at når personalet og foreldre har daglig kontakt, vil dette ha mye å si på tilliten dem imellom (Drugli, 2017a, s.114). Det å ha åpen dialog med foreldrene kan bidra til at de føler de blir tatt på alvor og at forholdet mellom hjem og barnehagen er basert på gjensidig tillit og respekt. Dette er i samsvar med hva som kom frem i intervjuet med BL1.

6.2 Organisering og ledelse for trygg tilknytning

Her vil vi drøfte funnene knyttet opp til det andre forskningsspørsmålet «Hvordan jobber de ansatte for å sikre trygg tilknytning i barnehagen?».

I intervjuet kom det frem at barnehage 1 er en foreldreid barnehage, og dermed ikke har de samme ressurser som en kjede eller kommunal barnehage. De må selv følge med på hvilke kurs som er tilgjengelig, for og så søke til styrer om de får ta kurs. På den ene siden kan dette være gunstig med tanke på at de ikke trenger å gå på kurs som de selv mener ikke er relevant mot hva de ønsker å jobbe mot eller ha fokus på. På den andre siden vil dette kunne resultere i at de gjerne går glipp av lærerike kurs som kan bidra til kvalitetsøkning i barnehagen. Samtidig kan det hende at eieren i denne barnehagen kompenserer ved å hente faglige ressurser utenfra dersom det trengs, som Homme et al., (2021) og finner i sin studie.

Vi kan tolke at barnehagen 1 har en type organisasjonskultur som bærer tydelig preg av at de er en relativt liten og foreldreid barnehage. Her kan man se fra funnene at kulturen ligger godt i veggene. På den ene siden kan dette skape gode relasjoner, ved at personalet har en felles forståelse og har felles målsettinger, som kan være med på å styrke miljøet i barnehagen. Slik som Helgøy og Homme (2010) fant ut at personlige relasjoner spilte en stor rolle for hvordan samarbeidsforholdene var i barnehagen, og at de fleste satt pris på personlige relasjoner for å styrke arbeidsmiljøet.

På den andre siden kan dette svekke det formelle hierarkiet, som en annen studie også viser (Helgøy og Homme, 2010). Studien viser til førskolelæreres erfaringer rundt nære relasjoner i arbeidsgrupper som er små, som kan forskyve uformelle jurisdiksjonsordninger. Samtidig kan det være lettere å rekruttere et kompetent personale i en slik barnehage hvor de har en slik organisasjonskultur, i den forstand at barnehagen allerede er godt etablert. På den andre siden tenker vi at videre kompetanseutvikling kan svekkes i barnehagen som en lærende organisasjon, dersom barnehagen er fornøyd og trygg med slikt det allerede er, og at de da gjerne ikke ønsker å gjøre forandringer fordi de er komfortable slik det er.

Det kommer frem i funnene at barnehage 2 har en organisasjonskultur som bærer mer preg av en større organisasjon med flere føringer fra eiernivået, slik som at de er en del av en kjede som har flere barnehager. De virker å være mer påvirket av omgivelsene sine ved at de i større grad viser til ulike pedagogiske program som blir kjøpt inn og personalet blir kurset i dette. De bruker trygghetssirkelen som en slags faglig teoretisk base i arbeidet sitt mot trygg tilknytning, hvor alle

pedagogene i barnehagen kurses i trygghetssirkelen og bruker den aktivt i veiledning og møter med resten av personalet. De har de ressursene som trengs for å kunne gjennomføre slike kurs. Helgøy og Homme (2010) hevder at størrelsen på organisasjonen har noe å si for tilgang på ressurser. Omgivelsesperspektivet vil si at barnehagen påvirkes av omgivelsene, samtidig som de påvirker omgivelsene sine (Børhaug et al., 2011).

Barnehage 2 fremstår som at de er opptatt av at personalgruppa skal ha høy faglig bevissthet, og at kompetanseutviklingen er vesentlig. Som det står i rammeplanen skal barnehagen være en lærende organisasjon, og ut i fra intervjuet med barnehage 2 forstår vi det slik at de er opptatt av at alle ansatte skal få utvikle sin kompetanse innen trygg tilknytning ved at de bruker trygghetssirkelen som base i sitt arbeid med dette. Barnehage 2 er en del av en kjede som har flere barnehager, mens barnehage 1 er foreldreid. Dette kan ha noe å si for faglig kapasitet, ressurser og administrering, som sammenfaller med studien til Børhaug & Bøe (2022).

Ved at barnehage 2 bruker trygghetssirkelen, kan det tenkes at det er noen i systemet over som har bestemt at de skal bruke den som en slags base å jobbe ut ifra. I arbeid med trygg tilknytning tenker vi at trygghetssirkelen kan hjelpe barnehagen ved at de har en spesifikk metode å arbeide ut ifra, og at dette kan være positivt for organisasjonen. Det kan tenkes at ved å ha et så stort fokus på trygg tilknytning, at barnehagen kan fremstå som mer attraktiv, og dermed er enklere for førstegangsforeldre å velge denne barnehagen. Men på den andre siden kan det resultere i at de muligens ser seg litt blindt på akkurat den måten å se barnet innenfra. Barnehage 1 har mulighet til å velge hvilken retning de selv ønsker å arbeide mot som de synes er mest effektiv, siden de ikke har noen som styrer hvilke kurs og verktøy som skal tas i bruk i deres daglige arbeid. Dette ses i sammenheng med Alvestad et al., (2019) som finner at en styrer ønsker at kompetanseutvikling burde drives av ønsker og behov. I arbeid med trygg tilknytning tenker vi at dette kan være med på å bidra til et videre blikk på metoder i arbeidet, men på den andre siden kan man tenke seg at de ikke har så mange ulike programmer, som trygghetssirkelen, som en kjede barnehage ville hatt å knytte praksis til.

Barnehageloven kap 2. sier at barnets beste skal bli tatt hensyn til. I henhold til dette tenker vi på hvordan personalet sine relasjoner er og hvordan miljøet i personalgruppen har noe å si for

hvordan barna har det. Dersom barna merker at det er dårlig stemning i personalgruppen, kan det hende at de ikke tør å henvende seg til de voksne. Barna kan se en annen side av de voksne, og kan gjerne bli redde og usikre. Derfor mener vi det er viktig at de ansatte arbeider med relasjonskompetanse, og at de er opptatt av å ha en god arbeidskultur, slik at det blir bra for barna også. Dette samsvarer med rammeplanen som påpeker at personalet skal ivareta relasjoner i barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017).

6.3 Bemerkning/veien videre

Denne studien har gitt noen interessante funn om barnehageansattes perspektiver på trygg tilknytning og hvordan det jobbes med trygg tilknytning i barnehager. Det er midlertidig flere elementer i denne studien som begrenser muligheten til å gyldiggjøre funn fra denne til andre sammenhenger. Resultatene kan ikke i denne studien generaliseres utover deltakerne som var involvert, og det representerer ikke perspektivene til andre barnehageansatte på dette temaet.

Under rekrutteringsprosessen ble invitasjoner om deltagelse sent ut, og intervjuobjektene valgte selv å delta. Selvvalgt-prosessen kan skape skjevhet i rekrutteringen. I dette tilfellet kan studien ha rekruttert barnehageansatte som er spesielt interessert i temaet trygg tilknytning, og dette er noe som kanskje ikke representerer andre barnehageansatte som jobber i sektoren.

Videre forskning er mulig her, og kan da fokusere på et større antall barnehageansatte i ulike barnehagemiljøer. Dette vil gi mulighet for å oppnå større bredde i funnene og utvikle modeller for barnehageansattes oppfatninger av trygg tilknytning og hvordan det jobbes med dette.

Videre forskning kan også vurdere å ta med rollen til flere omsorgspersoner i barns liv, som for eksempel å inkludere foreldrenes perspektiv på dette. Til slutt kan det være interessant å gjøre ytterligere undersøkelser av strategier som brukes til å sikre trygg tilknytning i barnehager i Norge på et statlig nivå.

7.0 Avslutning

I denne bacheloroppgaven har vi hatt fokus på trygg tilknytning hos de yngste barna i barnehagen. Vi har tatt for oss problemstillingen «Hvordan arbeide med trygg tilknytning med de yngste barna i barnehage?». I arbeidet med denne oppgaven, ser vi at resultatene har en sammenheng med tidligere teori på området om trygg tilknytning. Vi ser at det er ulike måter å arbeide med trygg tilknytning på, hvor det nødvendigvis ikke er et fasitsvar på hva som er best, men felles for vårt forskningsprosjekt finner vi at foreldresamarbeid er et viktig element for å kunne skape trygg tilknytning til de yngste barna. Samtidig vil et program som trygghetssirkelen kunne fremme kunnskap rundt arbeid med trygg tilknytning. Andre viktige momenter vil være å møte barna på deres behov, vise omsorg og å være bevisst på voksenrollen. Resultatene våre samsvarer med tidligere teori på området om trygg tilknytning, slik som blant annet teorien til Bowlby og forskningen til Drugli.

Avslutningsvis vil vi si at vi har fått et bedre innsyn i hvordan barnehager arbeider for trygg tilknytning til de yngste barna i barnehagen, og vi sitter igjen med mye bredere kunnskap om dette som vi vil ta med oss videre som kommende barnehagelærer.

Litteraturliste

Aasen, W. (2018). *Teamledelse i barnehagen*. Fagbokforlaget.

Alvestad, M., Gjems, L., Myrvang, E., Storli, J. B., Tunglund, I. B. E., Velde, K. L. & Berland, J.A. (2016). *Å skynde seg sakte: en tematisk analyse av hvordan pedagogiske ledere opplever å fremme trygg tilknytning for ettåringer i barnehagen*. [Masteroppgave] NLA Høgskolen, Bergen. Hentet fra: <https://nla.brage.unit.no/nla-xmlui/handle/11250/2394461>

Askland, A., & Sataøen, O. S. (2019). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst* (4. utgave). Gyldendal.

Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Cappelen Damm Akademisk.

Bjørnestad, E. (2019). *Kvalitet i barnehagen*. Universitetet i Stavanger. Hentet fra: https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/2630132/Rapport_85.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Brandtzæg, I., Torsteinson, S., & Øiestad, G. (2015). *Se barnet innenfra: Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Kommuneforlaget.

Brandtzæg et al. (2015). *Hva er tilknytning?* Hentet fra: <https://www.psykologforeningen.no/foreningen/aktuelt/aktuelt/hva-er-tilknytning>

Børhaug, K., Bøe, M. (2022). *Barnehagelærerprofesjonen*. Universitetsforlaget.

Børhaug, K., Helgøy, I., Homme, A., Lotsberg, D. Ø. & Ludvigsen, K. (2011). *Styring, organisering og ledelse i barnehagen*. Fagbokforlaget.

Drugli, M. B. (2017a). *Liten i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.

- Drugli, M. B. (2017b). *Liten begynner i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.
- Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid: barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2.utgave). Universitetsforlaget.
- Helgøy, I., Homme, A., Ludvigsen, K. (2010). *Mot nye arbeidsdeling mønstre og autoritetsrelasjoner i barnehagen*. *Tidsskrift for velferdsforskning*, vol. 13 (No. 1), 43-57.
- Homme,A., Danielsen, H., Ludvigsen, K.(2021). *Implementering av rammeplan for barnehagen. Underveisrapport fra prosjektet Evaluering av implementering av rammeplan for barnehagen*. Hentet fra: <https://norceresearch.brage.unit.no/norceresearch-xmlui/handle/11250/2736721>
- Kunnskapsdepartementet. (LOV-2005-06-17-64). *Lov om barnehager (barnehageloven)*. Lovdata. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Kvistad, K. J., & Søbstad, F. (2005). *Kvalitetsarbeid i barnehagen*. Cappelen akademisk Forlag.
- Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4. utg). Universitetsforlaget
- Shirvanian, N., Michael, T. (2017). *Implementation of attachment theory into early childhood settings*. Tennessee Technological University, US. Hentet fra: <https://openjournals.library.sydney.edu.au/IEJ/article/view/10978>
- Smith, L. (2002). *Tilknytning og barns utvikling*. Høyskoleforlaget.
- Statistisk Sentralbyrå. (2023). *Barnehager*. Hentet fra

<https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra:

<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>

Vedlegg:

Vedlegg 1: intervjuguide

Introduksjon

- Forklare hva intervjuet skal brukes til - info om oppgaven og problemstillingen «Hvordan arbeide med trygg tilknytning med de yngste barna i barnehage»
- Informere om lydopptak - samtykke. Intervjuobjektet vil være anonymt, kun stilling og utdanning blir tatt med.

Bakgrunnsspørsmål:

- Hva er respondenten sin stilling?
- Hvor lenge har respondenten jobbet her?
- Hvor lenge har teamet jobbet sammen?
- Hvilken utdanning/faglig bakgrunn har du?
- Hvor mange barn er dere på din avdeling? alder?

Om tema:

- Hva tenker du om tilknytning? (Hva er det første du tenker på når det kommer til trygg tilknytning?)
- Er det noe spesifikt dere gjør innenfor dette?
- Hvordan arbeider dere for å sikre trygg tilknytning til de yngste barna?
- Hva vil du trekke frem som spesielt viktig når det kommer til tilknytning med de yngste barna?
- Har dere kurs innenfor ledelse/ tilknytning, og får hele personalet tilbud om dette?
- Hva legger du til begrepet ledelse?
- Hvis du tenker tilbake på erfaringene du har med tilknytning i barnehagen, kan du fortelle om erfaringer du har gjort knyttet til “trygg tilknytning”?
- Hvilke 3 verdier tenker du er viktig som leder?
- Hvordan leder ped-leder dere i personalet i arbeidet mot trygg tilknytning?

- Oppfatter du at du og dine medarbeidere har en felles forståelse av hva som skal til for å sikre trygg tilknytning?
- Hvordan vil du beskrive samarbeidet mellom deg og de andre i teamet?

Leder

- Hvordan ønsker du å bli oppfattet som leder?
- Hvordan leder du personalet i arbeidet mot trygg tilknytning? motivere

Avlutning

- Hvis du skulle trekke ut tre ting som du mener er det viktigste vi har snakket om, hva ville det vært?
- Er det noe mer du vil si eller legge til?

Vedlegg 2: informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet
”Ledelse innen trygg tilknytning”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å oppnå en bredere innsikt i hvordan man kan arbeide med trygg tilknytning med de yngste barna i barnehager.

I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Denne oppgaven er vår avsluttende del av bachelorprogrammet i barnehagelærerstudiet ved Høgskulen på Vestlandet. Problemstillingen vår er «Hvordan arbeide med trygg tilknytning med de yngste barna i barnehager». Grunnen til at vi valgte å skrive bachelor om dette temaet er fordi vi ønsker å vite mer om hvordan pedagogiske ledere arbeider med temaet innad i et team, og som vil hjelpe oss som kommende barnehagelærer.

I rammeplan for barnehager kommer det tydelig frem hvor viktig det er med trygghet og trivsel, og at omsorg er en forutsetning for dette. For oss som kommende barnehagelærere er det viktig å kunne legge til rette for at barn kan knytte seg til oss, personalet og til hverandre. Det er viktig at vi kan sørge for en opplevelse av trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen. Vi ønsker å bruke bacheloren som en mulighet til å fordype oss innenfor dette området, da tilknytning er veldig relevant gjennom hele karrieren som barnehagelærer, og det er noe man konstant jobber med i barnehagen.

Denne problemstillingen vil vi besvare gjennom kvalitativ studie, hvor vi ønsker å få innblikk i pedagogiske lederes og assistenters opplevelser og erfaringer. For å få dette til, ønsker vi å gjennomføre forskningsintervju.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Informantene vi har valgt å intervjuer er pedagogiske ledere og assistenter fra småbarnsavdelinger i barnehager. Vi har valgt å intervjuer fra to ulike barnehager, dette for å få flere perspektiver på ledelse når det kommer til tilknytning.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar på et intervjuet. Det vil ta deg ca. 45 minutter. Intervjuet inneholder spørsmål om dine erfaringer og tanker rundt din ledelse av teamet ditt når det kommer til trygg tilknytning og hvordan dere arbeider med dette.

Vi ønsker at det skal kreve minst mulig av deg, så vi kan avtale å møtes på et tidspunkt og sted som passer din timeplan. Intervjuet vil kun være mellom deg og oss, og all informasjon om deg vil anonymiseres i oppgaven. For å sikre at vi siterer deg riktig, vil vi gjennomføre et lydopptak. Disse opptakene er det kun vi som skriver oppgaven som vil høre, og de vil slettes så snart de er transkribert.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det vil kun være oss tre studenter, som skriver oppgaven, og veileder ved Høgskulen på Vestlandet som vil ha tilgang til dine opplysninger.

Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data.

Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon, da vi vil anonymisere alt som kan knyttes til deltakerne. Vi kommer ikke til å ha med noen opplysninger utenom deres tanker og erfaringer.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes, så fort vi er ferdig å scriptere lydopptaket, innen 25.mai 2023. Etter prosjektslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres, ved at vi ikke bruker navn på arbeidsplass, person eller avdelingsnavn.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *Høgskulen på Vestlandet* har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskulen på Vestlandet ved Julie Gjerde, Beate Arem og Alida Halleraker (studenter).
- Solveig Marie Borgund (veileder), Solveig.marie.borgund@hvl.no
- Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen (personvernombud ved HVL), Trine.Anikken.Larsen@hvl.no

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

(Solveig Marie Borgund)

Eventuelt student

(Julie Gjerde, Beate Arem, Alida Halleraker)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*Ledelse innen trygg tilknytning*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

.. å delta i *intervju*

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

